

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 188/2024-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky obchodnej spoločnosti **MORAVOSEED CZ a.s.**, Mušlov 1701/4, Mikulov, Česká republika, IČO 24 685 381, zastúpenej BUŽEK & TEREM advokáti s. r. o., Mariánska 12, Bratislava, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obdo/10/2022 zo 14. júna 2023 takto

rozhodol:

1. Ústavnú sťažnosť **odmieta**.
2. Návrhu na odklad vykonateľnosti **nevýhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 6. septembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Navrhuje, aby ústavný súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, priznal jej primerané finančné zadostučinenie v sume 1 000 eur a náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že v konaní vedenom Okresným súdom Lučenec pod sp. zn. 13Cb/55/2013 sa žalobca [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“) domáhal proti sťažovateľke zaplata 35 927,76 eur s príslušenstvom z titulu náhrady škody spočívajúcej v ušlom zisku v súvislosti s dodaným vadným tovarom (osivom).

3. Rozsudkom č. k. 13Cb/55/2013-1259 zo 7. mája 2020 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) okresný súd uložil sťažovateľke zaplatiť žalobcovi 35 927,76 eur s príslušenstvom (prvý výrok), zamietol žalobu v časti zaplata úroku z omeškania 8,5 % ročne zo sumy 35 927,76 eur

od 23. mája 2013 do 3. novembra 2013 a úroku z omeškania 0,45 % ročne zo sumy 35 927,76 eur od 4. novembra 2013 do zaplatenia (druhý výrok) a súčasne uložil sťažovateľke nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100 % (tretí výrok).

3.1. Na základe vykonaného dokazovania zistil, že žalobca ako podnikateľ v poľnohospodárskej prvovýrobe a obchodnej činnosti použil osivo (semená kapusty partia 0-0051-90096-2) na určený účel a s náležitou odbornou starostlivosťou, pričom po vysadení sa v období tvorby hlávok kapusty v júli 2011 na uvedenom type kapusty objavili príznaky napadnutia bakteriózou, o čom žalobca sťažovateľku bezodkladne informoval. Sťažovateľka listom z 30. septembra 2011 označeným ako „*reklamace porastu Avak FI*“ žalobcovi oznámila, že výsledky skúšky potvrdili prítomnosť bakteriózy v žalobcom reklamovanej partii 0-0051-90096-2 kapusty s tým, že o ďalšom postupe ho bude informovať. Žalobca následne požiadal Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave o vyhotovenie laboratórneho rozboru na prítomnosť škodlivých činiteľov, ktorý na základe odobratých vzoriek a vykonaného rozboru potvrdil pozitivitu na bakteriózu. Sťažovateľka napriek výsledkom oboch rozborov neuznala žalobcov uplatnený nárok zo zodpovednosti za vady z dôvodu, že podľa jej názoru k silnému rozvoju choroby došlo vplyvom nepriaznivých klimatických podmienok. Okresný súd na vec vzhľadom na Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I) aplikoval zákon č. 513/1991 Sb. [český] Obchodní zákoník a uzavrel, že uplatnená náhrada škody podľa § 373 a nasl. Obchodního zákoníku vyplýva z porušenia zmluvných povinností sťažovateľky ako predávajúcej tým, že tovar mal vady spočívajúce vo výskyte baktérie a takto kontaminovaným osivom následne bola spôsobená škoda na poraste žalobcu, a teda v príčinnej súvislosti s vadným plnením (osiva) sťažovateľky bola spôsobená škoda vo forme ušlého zisku, ktorý by bol žalobca dosiahol v produkcii (kapusty), keby plnenie nebolo vadné. Pokiaľ sťažovateľka dodala tovar, z ktorého pri štandardných podmienkach nebolo možné dopestovať zdravý porast u žalobcu, pričom aj znalci v konaní konštatovali, že príčinou zamorenia porastu bola kontaminácia osiva, tak takto dodané osivo nespĺňalo zákonné požiadavky podľa Obchodního zákoníka ani Viedenského dohovoru o medzinárodnej kúpe tovaru o dodaní tovaru hodiaceho sa na účel, pre ktorý sa obvykle používa. Za naplnený považoval súd prvej inštancie aj druhý predpoklad vzniku zodpovednosti za škodu – existenciu škody, keďže porasty kapusty boli zničené, žalobca úrodu nemohol dosiahnuť, čo sťažovateľka ani nenamietala, pričom výška škody bola žalobcom preukázaná s poukazom na znalecký posudok súdneho znalca [REDAKOVANÉ]. K príčinnej súvislosti ako tretiemu predpokladu na priznanie náhrady škody poukázal na znalecké posudky, ktoré za primárnu príčinu kontaminácie a znehodnotenia porastu považovali dodané osivo. Pokiaľ z tohto osiva žalobca vypestoval rastliny napadnuté baktériou, a takéto nebolo možné ďalej na trhu predať a dosiahnuť zamýšľaný zisk, potom jednoznačnou príčinou vzniku škody bolo dodanie vadného tovaru v rozpore s kúpnu zmluvou.

4. O odvolaní sťažovateľky rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom č. k. 41Cob/47/2020-1378 z 24. novembra 2021, ktorým rozsudok okresného súdu v prvom a treťom výroku potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), odvolanie proti druhému výroku rozsudku okresného súdu odmietol podľa § 386 písm. b) CSP a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

5. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľka podala dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodila z § 420 písm. f) CSP, ako aj z § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

6. Najvyšší súd napadnutým rozsudkom dovolanie sťažovateľky proti výroku odvolacieho súdu o odmietnutí odvolania odmietol, vo zvyšnej časti jej dovolanie zamietol a žalobcovi priznal nárok na plnú náhradu trov dovolacieho konania.

6.1. Vo vzťahu k výroku rozhodnutia odvolacieho súdu o odmietnutí odvolania najvyšší súd konštatoval, že ani v tomto prípade nie je sťažovateľka stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (žiadnym spôsobom negatívne nezasahuje do jej práv), a preto nie je osobou subjektívne oprávnenou podať proti tomuto výroku dovolanie. V tejto časti preto dovolanie sťažovateľky odmietol ako podané neoprávnenou osobou podľa § 447 písm. b) CSP.

6.2. Vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP dovolací súd uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu je zrozumiteľné a jasne z neho vyplývajú závery o dôvodnosti podanej žaloby, pričom odvolací súd sa stotožnil s nosným záverom súdu prvej inštancie o preukázaní ušlého zisku uplatneného žalobcom. Preskúmaním veci z hľadiska uplatnených dovolacích dôvodov najvyšší súd nezistil arbitrárnosť rozhodnutí súdov nižšej inštancie. Sťažovateľka taktiež podľa názoru dovolacieho súdu nedôvodne namietala prekvapivosť a nepredvídateľnosť rozsudku odvolacieho súdu, ktorý sa plne stotožnil s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie, z čoho je zrejmé, že na posudzovaný prípad aplikoval rovnaké ustanovenia toho istého právneho predpisu, pričom svojím postupom nevyklúčil sťažovateľku z realizácie jej procesných práv. V danom prípade preto nebol odvolací súd povinný postupovať podľa § 382 CSP a vyzývať strany na vyjadrenie sa k možnému použitiu iného právneho predpisu. Rovnako najvyšší súd nepovažoval za dôvodnú ani námietku sťažovateľky týkajúcu sa postupu odvolacieho súdu v rozpore s § 383 CSP, pričom za podstatné považoval to, že odvolací súd sa stotožnil s rozhodnutím súdu prvej inštancie, pričom vychádzal z ním zisteného skutkového stavu a za významné považoval rovnaké skutkové okolnosti ako súd prvej inštancie, ku ktorým sa strany sporu mali možnosť vyjadriť. Čo sa týka sťažovateľkou tvrdeného porušenia § 181 ods. 2 CSP postupom súdu prvej inštancie, dovolací súd uviedol, že túto námietku uplatnila už v odvolacom konaní, pričom odvolací súd sa s ňou náležite vysporiadal konštatujúc, že povinnosť súdu podľa § 181 ods. 2 CSP je iba na prvom pojednávaní, pričom v ďalšom konaní takáto povinnosť okresnému súdu nevznikla (opätovne pri novom rozhodnutí po zrušení rozhodnutia odvolacím súdom), a preto postup súdu prvej inštancie nemožno považovať za arbitrárny ani nepredvídateľný.

6.3. V súvislosti s namietaným nesprávnym právnym posúdením veci podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP najvyšší súd uviedol, že sťažovateľka formulovala niekoľko dovolacích otázok. K prvej z nich v znení „*Či je zákonný taký postup súdu prvej inštancie, po tom ako mu bolo odvolacím súdom zrušené rozhodnutie a vec vrátená na ďalšie konanie, zmenil výrok pôvodného rozsudku a uviedol úplne odlišné právne posúdenie veci bez toho, aby dal účastníkom možnosť k novému právnemu posúdeniu veci sa vyjadriť, prípadne aplikovať ust. § 181 ods. 2 CSP. Je správny názor odvolacieho súdu, že súd je povinný aplikovať ust. § 181 ods. 2 CSP iba výlučne na prvom pojednávaní?*“ uviedol, že odvolací súd sa otázkou postupu okresného súdu podľa § 181 ods. 2 CSP síce zaoberal, ale od tejto otázky nezáviselo jeho rozhodnutie, preto táto otázka nie je prípustná. K predmetnej námietke sťažovateľky sa navyše dovolací súd vyjadril v rámci posúdenia prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Ďalšia dovolacia otázka „*Či je dovolateľ povinný osobitne popierať aj výšku škody (ušlého zisku), ak jednoznačne poprel právny základ nároku ako takého a nárok žalobcu poprel v celom rozsahu*“ sa podľa najvyššieho súdu týka roviny procesnoprávnej, konkrétne interpretácie a aplikácie § 151 ods. 1 a 2 CSP v okolnostiach danej veci. Najvyšší súd ju považoval za prípustnú a odpovedal na ňu tak, že z hľadiska úspešného uplatnenia prostriedkov

procesnej obrany v konaní vo vzťahu k vyčíslenej, dôkazmi podopretej výške škody je v zmysle § 151 ods. 1 CSP potrebné zo strany žalovaného (škodcu) kvalifikované (určité a účinné) popretie tvrdenia žalobcu (poškodeného), že rozsah/výška škody dosahuje konkrétnu sumu/hodnotu a nestačí len všeobecná námietka popierajúca samotnú zodpovednosť škodcu za škodu z hľadiska tvrdenej absencie porušenia záväzkovej alebo právnej povinnosti a príčinnej súvislosti medzi týmto porušením a vznikom škody. V danom prípade sa sťažovateľka k sume požadovanej náhrady škody ani k jej vyčísleniu v konaní pred súdom prvej inštancie nijako nevyjadřila, preto považoval za správny záver súdu o nespornosti tejto sumy tvrdenej žalobcom, a to aj z hľadiska jej vyčíslenia. Ďalšie (tri) dovolacie otázky vymedzené sťažovateľkou najvyšší súd nepovažoval za spĺňajúce kritériá prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP v spojení s § 432 ods. 1 a 2 CSP.

II. Argumentácia sťažovateľky

7. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti atakuje napadnutý rozsudok najvyššieho súdu, ktorý označuje za „*arbitrárny, neudržateľný, nepresvedčivý a rozporuplný*“, a po rekapitulácii skutkového stavu namieta, že:

a) najvyšší súd (rovnako ako krajský súd) chybné aplikoval ustanovenia Civilného sporového poriadku na konanie, ktoré sa začalo ešte v roku 2013, teda za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). S prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu je zrejmé, že sťažovateľka poprela škodu ako takú, a teda aj jej výšku, keďže od začiatku popierala samotný nárok žalobcu na náhradu škody, nemohla preto súhlasiť ani s výškou škody. Výklad § 181 a § 151 CSP poskytnutý najvyšším súdom odporuje podľa jej názoru princípom právneho štátu. Najvyšší súd okrem iného v spojitosti s § 470 ods. 1 a 2 CSP ignoroval § 153 a nasl. OSP, čím vážne zasiahol do procesných práv sťažovateľky;

b) znalecký posudok predložený žalobcom, v ktorom bola vyčíslená výška škody, nebol znaleckým posudkom v zmysle vtedy platného a účinného Občianskeho súdneho poriadku, ale len listinným dôkazom. Navyše, [REDAKOVANÉ] ako znalec ani nebol oprávnený posúdiť skutočnosti týkajúce sa ušlého zisku, pretože nie je zapísaný v zozname znalcov pre relevantné odvetvie a ani nebol ustanovený v zmysle § 15 zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Vadné plnenie je pritom právnou (nie skutkovou) kategóriou a nebolo preto úlohou znalca, ale súdu určiť, či osivo dodané v určitej kvalite bolo vadné alebo nie. Ak teda konajúci súd nekriticky a bez toho, aby sám vykonal právne posúdenie veci, prijal bez ďalšieho tvrdenia znalca o „vadnosti“ osiva, postupoval nesprávne, a porušil tým právo sťažovateľky na spravodlivý proces, keďže právny záver o vadnosti osiva učinil v konečnom dôsledku znalec, a nie súd;

c) najvyšší súd neaplikoval pri posúdení otázky, či dodané osivo bolo vadné, relevantnú právnú normu, a to nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 58/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na uvádzanie osiva zelenín na trh v znení neskorších predpisov (ďalej len „nariadenie č. 58/2007 Z. z.“), ktoré určuje akosť osiva prípustnú na užívanie. Aplikáciu tohto nariadenia práve naopak celkom odignoroval. V tejto súvislosti tvrdí, že dodané osivo bolo pravé a odrodovo čisté, klíčivé, pričom uvedené vlastnosti osiva neboli ani žalobcom nikdy spochybnené. Predmetné nariadenie nevylučuje, že samotné osivo môže obsahovať škodlivé organizmy (a teda aj baktériu), dokonca to aj priamo predpokladá. Prítomnosť patogénu je teda bežná v oblasti dodávania osív,

a tejto skutočnosti musia následne poľnohospodári prispôbiť svoje vlastné postupy. Rovnaká šarža bola použitá inými pestovateľmi a žiaden z nich nemal podľa vedomosti sťažovateľky akékoľvek problémy s pestovaním, čo sťažovateľka aj v konaní preukázala;

d) existujú pochybnosti, či bol napadnutý rozsudok verejne vyhlásený, keďže na webovom sídle dovolacieho súdu nie je možné zistiť, či bol termín vyhlásenia rozsudku zverejnený v súlade so zákonom. Sťažovateľka tvrdí, že jej miesto a čas verejného vyhlásenia napadnutého rozsudku neboli riadne oznámené, čím jej bolo znemožnené zúčastniť sa tohto verejného vyhlásenia. Najvyšší súd jej tak odňal možnosť konať pred súdom a porušil jej základné právo na súdnu ochranu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K napadnutému rozsudku najvyššieho súdu:

8. Jedným zo základných komponentov práva na spravodlivé súdne konanie (podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj povinnosť konajúceho súdu svoje rozhodnutie riadne odôvodniť, čo predstavuje záruku toho, že výkon spravodlivosti nebude arbitrárny a neprehľadný. Náležité odôvodnenie rozhodnutia ako prostriedok k zamedzeniu svojvôle súdu má súčasne zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodovania. Účastník konania má teda právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Z judikatúry ústavného súdu pritom vyplýva, že obsahom základného práva na súdnu ochranu nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy strany konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne (I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05, IV. ÚS 410/2011).

9. Z týchto hľadísk a s prihliadnutím na svoje postavenie ochrancu ústavnosti ústavný súd pristúpil aj k posúdeniu ústavnej sťažnosti sťažovateľky, pričom po detailnom oboznámení sa s odôvodnením napadnutého rozsudku najvyššieho súdu musí konštatovať, že pochybenie dosahujúce ústavnoprávnu intenzitu v posudzovanej veci nezistil. Z obsahu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľka od ústavného súdu očakáva prehodnotenie právnych záverov, ku ktorým dospeli konajúce súdy pri posúdení, či v danom prípade boli naplnené predpoklady jej zodpovednosti za vady dodaného tovaru (osiva). Tým však sťažovateľka stavia ústavný súd do roly ďalšej (štvrtej) súdnej inštancie, ktorá mu, ako je už z uvedeného zrejmé, neprináleží. Sťažnostná argumentácia pritom z väčšej časti predstavuje opakovanie námietok prednesených už v konaní pred všeobecnými súdmi, ktoré sa nimi zaoberali a poskytli na ne adekvátne odpovede.

10. Z rozhodnutí pripojených k ústavnej sťažnosti je zrejmé, že konajúce súdy vyhovelí žalobe žalobcu a sťažovateľke uložili povinnosť nahradiť mu vzniknutú škodu (ušlý zisk) z dôvodu, že všetky zákonné predpoklady (protiprávne konanie, existencia škody a príčinná súvislosť medzi konaním a škodou) vzniku nároku na náhradu škody považovali za splnené. Ustálili, že škoda vznikla žalobcovi v súvislosti so znehodnotenou úrodou zapríčinenou silným rozvojom choroby v dôsledku kontaminovaného osiva dodaného sťažovateľkou.

11. Podstata prvej námietky sťažovateľky spočíva v tvrdení, že najvyšší súd (zhodne s krajským súdom) nezohľadnil, že predmetný spor sa začal ešte v roku 2013, t. j. za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku, v dôsledku čoho na sťažovateľku preniesol povinnosť zverenú súdu, a to pokiaľ ide o určenie sporných a nesporných skutkových tvrdení. Výklad § 181 CSP a § 151 CSP poskytnutý najvyšším súdom považuje za porušujúci jej právo na spravodlivé súdne konanie.

12. Námietke porušenia postupu okresného súdu, ktorý po zrušení jeho prvého rozsudku a vrátení mu veci na ďalšie konanie opätovne neuviedol právne posúdenie veci podľa § 181 ods. 2 CSP, sa najvyšší súd podrobne venoval v bodoch 94 až 104 napadnutého rozsudku. Konštatoval správnosť a prijateľnosť záveru odvolacieho súdu, podľa ktorého sa povinnosť súdu prvej inštancie vyplývajúca z § 181 ods. 2 CSP týka len prvého pojednávania vo veci, pričom po zrušení veci mala sťažovateľka v novom konaní možnosť využiť ďalšie prostriedky procesnej obrany a prípadne navrhnúť vykonanie ďalších dôkazov. Dodal, že ani prípadné porušenie § 181 ods. 2 CSP nemôže mať za následok nepredvídateľné a prekvapivé rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorý, vychádzajúc z rovnakého skutkového stavu, založil svoj rozsudok na rovnakých právnych záveroch.

13. Tieto závery dovolacieho súdu ústavný súd považuje za plne ústavne udržateľné a akceptovateľné, pričom považuje za vhodné dodať, že účelom a zmyslom stanoviska súdu k skutkovým tvrdeniam a navrhovaným dôkazom a jeho predbežného právneho posúdenia veci podľa § 181 ods. 2 CSP je zefektívnenie, zrýchlenie a zjednodušenie sporového konania vrátane prevencie tzv. prekvapivých súdnych rozhodnutí. Svoju povinnosť splní súd tým, že s predmetnými závermi oboznámi osoby prítomné na prvom pojednávaní. Obligatórne určenie sporných a nesporných skutkových tvrdení, vymedzenie predmetu dokazovania a vyslovenie predbežného právneho názoru na vec majú zásadný význam pre ďalší procesný postup strán v kontradiktórnom sporovom konaní. Postup súdu je pre strany a ich zástupcov na základe uvedených úkonov predvídateľný a transparentný. Súčasne je však kladený väčší dôraz na zodpovednosť strany za jej vlastnú procesnú aktivitu a za rovnako transparentné substancovanie skutkových tvrdení a dôkazných návrhov. Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť, že súd rozhoduje na základe zisteného skutkového stavu (§ 215 ods. 1 CSP) a okrem zákonných výnimiek berie do úvahy iba skutočnosti, ktoré vyšli najavo počas konania (čl. 11 ods. 4 CSP). Sám pritom rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná (§ 185 ods. 1 CSP), a pri zisťovaní skutkového stavu vychádza v zmysle § 186 ods. 2 CSP zo zhodných tvrdení strán, ak neexistuje dôvodná pochybnosť o ich pravdivosti (I. ÚS 646/2022).

14. Inak povedané, ak sudca dané zákonné ustanovenie nedodrží, nemá to žiaden priamy dosah na možnosť vylúčenia strany sporu z jej procesných práv, ktoré jej Civilný sporový poriadok priznáva. Porušenie § 181 ods. 2 CSP žiadnym spôsobom nediskvalifikuje stranu sporu napríklad v práve zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, v práve zhrnúť svoje návrhy na záver pojednávania a pod. Striktné nedodržanie postupu podľa § 181 ods. 2 CSP zo strany súdu teda samo osebe nezakladá zmätočnosť rozhodnutia a nie je procesnou vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (pozri I. ÚS 643/2022).

15. Pokiaľ ide o namietaný výklad § 151 CSP, je potrebné uviesť, že sťažovateľka v dôvodoch ústavnej sťažnosti iba stroho tvrdí, že najvyšší súd ignoroval § 470 ods. 1 a 2 CSP, a opakuje, že ak poprela základ nároku na náhradu škody, poprela tým aj rozsah (výšku) škody. Sťažovateľka však bližšie v tomto smere žiadnu konkrétnu ústavnoprávnu argumentáciu nerozvíja a v ústavnej

sťažnosti nemožno nájsť polemiku či spochybňovanie prijatých záverov najvyššieho súdu. Napriek tejto hraničiacej ústavnoprávnej argumentácii sťažovateľky ústavný súd uvádza, že ani argumentácia najvyššieho súdu vo vzťahu k interpretácii § 151 CSP nie je na mieste, keďže konanie bolo na okresnom súde začaté v roku 2013, teda za účinnosti predchádzajúcej právnej úpravy, čo znamená, že podľa § 470 ods. 2 druhej vety CSP nemožno na konanie uplatňovať ustanovenia Civilného sporového poriadku o popretí skutkových tvrdení protistrany, ak by boli v neprospech strany.

16. Ide teda o zrejmé opomenutie najvyššieho súdu pri riešení dovolacej otázky vymedzenej sťažovateľkou. Pre ústavný súd je však podstatné to, že aj podľa právnej úpravy Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016 konajúci súd vychádzal pri rozhodovaní zo skutkového stavu, ktorý vyplynul z vykonaných dôkazov, ako aj zo skutočností, ktoré neboli medzi účastníkmi sporné (§ 153 ods. 1 OSP). Sporové konanie je a bolo aj do 30. júna 2016 konaním kontradiktórnym. Kontradiktórnosť sporu, ktorá sa vo všeobecnej právnej teórii považuje za pravidlo prirodzeného práva, spočíva v možnosti popierať požiadavky a argumenty druhej strany [m. m. I. ÚS 230/03 (ZNaU 17/2004)]. Kontradiktórnosť tak znamená, že tá strana sporu, ktorá z určitej skutočnosti vyvodzuje právne následky, musí tvrdiť skutočnosti a k tvrdeným skutočnostiam predložiť alebo označiť dôkazy, inak úspešnou byť nemôže. Na skutkovom stave, z ktorého konajúci súd vychádza, je povinná podieľať sa tak žalujúca, ako aj žalovaná strana. Z obsahu rozhodnutí konajúcich súdov však vyplýva, že sťažovateľka v priebehu celého konania neprodukovala žiadne výhrady a zjavne nevyhlásila správnosť žalobcom uplatneného vyčíslenia škody vychádzajúceho z predloženého znaleckého posudku, pričom v tomto smere ani nežiadala o vykonanie dokazovania. Na uvedenú okolnosť poukázal aj dovolací súd v napadnutom rozsudku (bod 134 napadnutého rozsudku). Procesné povinnosti (povinnosť tvrdenia a dôkazná povinnosť), ako aj procesné bremená (bremeno tvrdenia a bremeno dôkazu) sa pritom v sporovom konaní uplatňovali aj za predchádzajúcej právnej úpravy civilného procesu účinnej do 30. júna 2016 (§ 79 ods. 1 OSP a § 120 ods. 1 OSP v znení od 1. decembra 1995). Na strane sťažovateľky by preto bolo možné konštatovať neunesenie bremena tvrdenia, ktoré leží výlučne na účastníkoch konania, resp. sporových stranách. Svoju pasivitu v konaní, pokiaľ išlo o otázku rozsahu žalobcom uplatneného nároku, sťažovateľka ani v ústavnej sťažnosti nepopiera. Vzhľadom na uvedené, ale najmä na nedostatočnú argumentáciu sťažovateľky v tomto smere ústavný súd nepovažuje predmetné pochybenie dovolacieho súdu za odôvodňujúce jeho kasačný zásah. V tejto súvislosti považuje dať sťažovateľke do pozornosti, že v civilnom sporovom konaní sa od 1. januára 2002 uplatňoval aj princíp koncentrácie, ktorý ukladal súdu povinnosť poučiť účastníkov konania o predložení alebo označení dôkazov (od 15. októbra 2008 aj skutočností) do vyhlásenia rozhodnutia, pretože na dôkazy (od 15. októbra 2008 aj skutočností) označené neskôr sa neprihliada (§ 120 ods. 4 OSP v postupne dopĺňaných zneniach účinných od 1. januára 2002, 1. septembra 2003, 1. apríla 2005 a od 15. októbra 2008 do 30. júna 2016).

17. Pokiaľ sťažovateľka tvrdí, že otázku vadnosti dodaného tovaru (osiva kapusty) mal vyriešiť konajúci súd a nemal sa ňou zaoberať znalec v znaleckom posudku, ktorý navyše ani nebol zapísaný v zozname znalcov pre príslušné odvetvie, ústavný súd uvádza, že celkom identickú námietku sťažovateľka uplatnila už vo svojom odvolaní a následne v dovolaní. Krajský súd, ktorého názor odobril následne aj dovolací súd, sa s touto námietkou vysporiadal v bode 118 svojho rozsudku, keď uviedol, že v konaní sa posudzovali aj skutočnosti, o ktorých súd nemal odborné

vedomosti, preto bolo nutné vychádzať z vypracovaných znaleckých posudkov predložených obidvomi sporovými stranami. Z oboch znaleckých posudkov pritom vyplýva zhodný záver, že osivo dodané sťažovateľkou bolo vadné (kontaminované pre výskyt baktérie), pričom ďalšie faktory nemohli spôsobiť škodu v takom rozsahu. V žiadnom prípade nie je možné prisvedčiť námietke sťažovateľky, že záver o nedostatočnej akosti, resp. vadnosti osiva v konaní učinil výlučne znalec. Predmetný záver prijali konajúce súdy, vychádzajúc z viacerých vykonaných dôkazov – znaleckých posudkov, ako aj výsledkov laboratórnych skúšok z odobratých vzoriek z materiálu dodaného žalobcom, ktoré preukázali, že infekcia porastu sa širila zo sťažovateľkou dodaného osiva. Znalecké posudky a z nich plynúce závery tak boli hodnotené v kontexte všetkých vykonaných dôkazov podľa zásady voľného hodnotenia dôkazov (§ 123 OSP, § 191 CSP, ku ktorému je potrebné poznamenať, že v akuzáčnom type procesu zákon ani pojmovo nemôže predpisovať zákonnú silu jednotlivým dôkazom).

18. Ďalej sťažovateľka namieta, že dovolací súd pri posúdení kvality osiva neaplikoval nariadenie č. 58/2007 Z. z. Aj v tomto prípade ide o opakovanú námietku, ktorú sťažovateľka predostrela už v rámci svojej dovolacej argumentácie nasmerovanej proti rozsudku dovolacieho súdu. Najvyšší súd odkázal na odôvodnenie rozsudku krajského súdu, ktorý predmetné nariadenie nepovažoval za pre vec rozhodujúce (body 84, 143 až 146 napadnutého rozsudku). Pre dovolací súd bolo z hľadiska právneho posúdenia veci relevantné, že súdy nižšej inštancie vo veci sťažovateľky aplikovali príslušné ustanovenia českého Obchodníhó zákoníka a tzv. Viedenského dohovoru o medzinárodnej kúpe tovaru. Zmienené nariadenie č. 58/2007 Z. z. vymedzujúce všeobecné kritériá uvádzania osiva na trh predpokladá prítomnosť chorôb a škodlivých organizmov znižujúcich úžitkovosť osiva, tieto musia byť v čo najnižšej možnej miere, ktorú však zákon nedefinuje. Pre vyvodenie záveru o vadnom plnení zo strany sťažovateľky v danom prípade ani nebolo rozhodujúce preukázanie skutočného množstva konkrétneho patogénu v dodanom osive, ale to, či preukázaná prítomnosť tohto patogénu reálne spôsobila zníženie úžitkovosti osiva použitého žalobcom. Skutočnosť, že pri právnom posúdení sporu konajúce súdy neaplikovali označené nariadenie č. 58/2007 Z. z., nemohla mať podľa dovolacieho súdu vplyv na posúdenie kľúčových otázok pre rozhodnutie, ktoré sa týkali zodpovednosti sťažovateľky za náhradu škody spôsobenú vadami tovaru. Otázka, či sťažovateľkou poskytnuté zmluvné plnenie bolo vadné, a teda či sťažovateľka porušila záväzok vyplývajúci z kúpnej zmluvy, rovnako nevyplýval z kritérií určených uvedenými podzákonnými právnymi normami, ale vychádzal z úpravy o kúpnej zmluve obsiahnutej vo Viedenskom dohovore a Obchodním zákoníku. Otázka, či bolo dodané osivo skutočne postihnuté patogénmi a s akým vplyvom na úžitkovosť, bola otázkou skutkovou, ku ktorej súd prvej inštancie vykonal rozsiahle dokazovanie vrátane toho znaleckého. Na prijatý právny záver o vadnosti tovaru nemala úprava v sťažovateľkou poukazovaných podzákonných normách žiaden vplyv a ani pri ich prípadnom použití by nedošlo k zmene právnych záverov súdov v danej veci. Sťažovateľka teda od najvyššieho súdu dostala na danú námietku relevantnú a vyčerpávajúcu odpoveď, ku ktorej nemožno mať z ústavného hľadiska žiadne výhrady.

19. Napokon k poslednej námietke sťažovateľky, ktorou vyjadruje pochybnosti o tom, či bol napadnutý rozsudok najvyššieho súdu verejne vyhlásený a či najvyšší súd v súlade so zákonom aj oznámil miesto a čas jeho verejného vyhlásenia, ústavný súd uvádza, že predmetná námietka je skoncipovaná iba v rovine akýchsi špekulácií a dohadov. Napriek tomu si ústavný súd vyžiadala od najvyššieho súdu zápisnicu o verejnom vyhlásení napadnutého rozsudku a oznámenie o určení

termínu verejného vyhlásenia rozsudku v dotknutej veci. Z predloženého zoznamu verejne vyhlásených rozhodnutí 14. júna 2023 je zrejmé, že miesto a čas verejného vyhlásenia napadnutého rozsudku (miestnosť P-20, 14. júna 2023 o 9.30 h) bolo vyvesené na úradnej tabuli najvyššieho súdu a oznámené na jeho webovom sídle 29. mája 2023. Predložená zápisnica o vyhlásení rozsudku zo 14. júna 2023 potvrdzuje, že napadnutý rozsudok bol po porade dovolacieho senátu riadne verejne vyhlásený, bol stručne odôvodnený a bolo dané poučenie o opravných prostriedkoch. Z uvedeného preukázateľne vyplýva, že postup najvyššieho súdu bol v súlade s § 219 ods. 3 CSP, keď najvyšší súd na svojej webovej stránke oznámil termín verejného vyhlásenia napadnutého rozsudku viac ako päť dní pred jeho vyhlásením, pričom sťažovateľka ani netvrdila, že by najvyššiemu súdu adresovala žiadosť o oznámenie miesta a času verejného vyhlásenia rozsudku elektronickými prostriedkami. Aj predmetnú námietku preto ústavný súd vyhodnotil ako neopodstatnenú.

20. Ústavný súd tak uzatvára, že najvyšší súd sa ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľky, ktorými odôvodňovala existenciu vady zmätočnosti, ako aj nesprávnosť právneho posúdenia veci. Keďže nezistil žiadny dôvod, pre ktorý by mohla vzniknúť pochybnosť o ústavnej konformite napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľky ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K návrhu na odklad vykonateľnosti:

21. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku najvyššieho súdu z dôvodu, že hoci už žalobcovi nahradila súdmi priznanú škodu, nebolo ešte rozhodnuté o výške trov konania, ktoré môže presiahnuť sumu 11 000 eur.

22. Podľa § 129 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na návrh sťažovateľa odložiť vykonateľnosť napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ak by právnymi následkami napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu hrozila závažná ujma a odloženie vykonateľnosti nie je v rozpore s verejným záujmom.

23. Ústavný súd predmetnému návrhu sťažovateľky na odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku nevyhovel (bod 2 výroku tohto uznesenia), keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá v celom rozsahu z dôvodov, ktoré ústavný súd už bližšie ozrejmil v tomto uznesení. Zo systematického výkladu právnej úpravy tohto inštitútu predbežnej, resp. dočasnej ochrany totiž vyplýva (§ 131 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pozn.), že pozitívne rozhodnutie o takomto návrhu prichádza do úvahy vtedy, ak ústavný súd prijme ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 28. marca 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu